

■ Razimə İsmaylova
teatrşünas

“Kaspi” qəzetinin “Teatr” əlavəsi fransız əsilli Kanada rejissoru Rober Lepajın Rusiyanın “RIA novosti” informasiya agentliyinin müxbiri Vladimir Vyatkinə verdiyi müsahibəni təqdim edir.

Teatr və kino rejissoru, aktyor, dramaturq və ssenarist Rober Lepaj 1957-ci ildə Kvebekdə anadan olub. Kvebekdə konservatoriyada təhsil alıb, sonralar Parisdə Elena Knappın teatr məktəbində seminarlarda iştirak edib.

Teatr və kino rejissoru, aktyor, dramaturq və ssenaristdir. Müxtəlif teatrlarda aktyor və rejissor kimi çıxış edib. Ex Machina (deus ex machina) teatrının (1994-cü il) yaradıcısı və rəhbəridir. Daha çox Sirk de Soleyn “Ka” və “Totem” adlı şoularına

rırlar. Mənim orada tanış olduğum şəxs bu hadisələrdən sağ çıxmış, zamanla teatr xadimi olmuş və özünə məktəb açmışdı. Mənə isə belə bir nağıl danışdı: Atom bombası nəticəsində qorxunc hala düşmüş bir qızın yaşadığı evdə bütün güzgüləri ondan gizlədirlər. Lakin bir dəfə qonşular onun evində yastığının altından dodaq boyası və kiçik bir güzgü tapırlar. O dodağını boyayır, sonra isə heç kəs görməsin deyər onu silib, “xəzinəsi”ni yastığın altında gizlədir. Sonuncu cümləsi isə belə oldu: “Müharibə kişini eybəcər hala sala bilər, onun həyatını məhv edə bilər, ancaq qadın həmişə qadın olaraq qalacaq”.

- **Tamaşanı yaratmaq üçün məhz bu hadisə başlanğıc nöqtə oldu?**

- Bəli, bu hadisə məni çox ilhamlandırdı və mən başa düş-

- Demək olar ki, yaddaş, me-muar mövzusu mənim üçün üstünlük təşkil edir, bu mövzu məni izləyir. Əlbəttə, hər şey yaşla bağlıdır. Bilirsiniz, mən gənc ak-

mək, daha sonra isə nəşə başqa şey göstərmək şansı verir. Tamaşanın yaranmasında musiqi, səhnəqrafiya, işıq, geyim, rekvizit, videoyardla məşğul olan böyük quruluş hissəsi iştirak edir. Mətn üzərində mənimlə bərabər 13 müəllif işləyir.

- **Eşitdim ki, Mixail Bulqakovun “Master və Marqarita” əsəri üzərində işləyirsiniz...**

- Bəli, artıq işə başlamışıq. İlk oxunuş sentyabrda baş tutdu, indi isə Moskvada stolarxası məşqlər gedir. Bu haqda çox danışmaq istəmirəm, çünki bu layihə uzun müddətə hesablanıb.

- **Yəqin ki, premyeranın tarixi məlumdur?**

- Premyera 2020-ci ilə planlaşdırılıb. Ümid edirik ki, o baş tutacaq. İş prinsipi Millətlər Teatrında Yevgeni Mironovla qoyduğum “Hamlet&Kollaj” tamaşasında olduğu kimidir. Bir müddət Moskvada işləyirik, sonra isə aktyorlar mənim yanıma Kvebekə gələcəklər.

- **Artıq aktyor heyəti və əsas rolların ifaçıları məlumdurmu?**

- Bəli, artıq Yevgeni Mironov da daxil olmaqla 13 aktyor yığılıb. Lakin onlar nə edəcəklərini hələ bilmirlər. “Hamlet”də olduğu kimi onların hərəsi bir rol ifa edəcək. Və bu işdə aktyor müxtəlif rollarda çıxış etmək şansı əldə edir, bu da onlar üçün, sözsüz ki, ruhlandırıcıdır.

- **Bəs sizin üçün? İşinə bələd olduğunuz teatr və onun aktyorları ilə yeni görüşə hazırsınız mı?**

- Nə deyim?! Hamı bilir ki, mən Rusiyada işləməyi və rus aktyorlarını sevirəm.

Rober Lepaj: Mənim tamaşa-saqam Hiroshima hadisələrindən yaranıb

və opera tamaşalarına verdiyi quruluşlarla, eləcə də Piter Qebrielin konsert proqramları ilə yadda qalıb. Tənqid Lepajı teatrdə yüksək texnologiyalar maestrosu adlandırır.

“Yer dövriyyəsi”, “Əjdahaların trilogiyası”, “Vinçi”, Yalan detektoru”, “Tektonik plitələr”, “Exo”, “Opium iynələri” (Kokto haqqında), “Aydın o biri tərəfi”, “Andersen layihəsi”, “ELsinor”, “Buskersin operası”, “Lipsink” (9 saat), “Mavi əjdaha”, “Hanlet. Kollaj”, “Yay gecəsində yuxu”, “Fırtına”, “Kariolan”, “Maqbet” kimi tamaşalara, eləcə də bir çox operalara quruluş verib.

- **Böyük bir məkanda insan taleləri və bir çox hadisələri əhatə edən mürəkkəb tamaşanı hazırlamağa necə başlamısınız? Layihənin ideyası necə yarandı?**

- Yaponiyada ilk dəfə 1992-ci ildə oldum, bu ölkədə qalmağımdan istifadə edərək Hirosimaya baş çəkdim. Orada mən hibakusyalarla rastlaşdım, qorxunc Hiroshima fəlakətindən sağ çıxmış insanları hibakusya adlandı-

düm ki, balaca hadisənin əsasında böyük bir dastan doğula bilər. Öz aktyorlarımı ətrafıma yığdım və biz işə başladım. Mən hər hansı bir layihəyə başlayanda onun neçə saat davam edəcəyini bilmirəm. Bu bir saat, iki saat, yeddi saatda ola bilər. Tamaşamızda ümumi 50 hekayə danışırıq. Orada Hiroshima, Holokaust faciələri olacaq.

- **Yeddi saatlıq saqanın ilk versiyasını o dəhşətli hadisələrdən 50 il ötən zamanda - 1994-cü ildə qurmuşdunuz...**

- Bəli... O dəhşətli faciə özündən sonra sağalmaz izlər buraxıb. Gələn il biz bu faciəvi tarixin 75 illiyini qeyd edəcəyik. Əvvəla bu tamaşaya yenidən qayıtmaq təklifi Çexov festivalının təşkilatçılarından gəlib, yeni bu birgə layihəmizdir. İkincisi isə Yaponiyada keçiriləcək Olimpiada oyunları ilə bağlıdır. Məncə, orada baş verənlər bizim tamaşamızla səsleşir.

- **“Ota çayının yeddi qolu” tamaşasının əsas mövzusu yaddaşdır, qorxulu nəticələri olan hadisənin yaddaşdır.**

tyorlarla işləməyi sevirəm. Lakin bəzən mədəni kodlarda qeyd olunan və şəxsən mənim üçün gün kimi aydın olan mətləbləri gənclər anlamaqda çətinlik çəkir. Hətta bu gənc adamlar, ümumiyyətlə, mənim danışdığım heç nəyi başa düşmür. Mən belə başa düşürəm ki, teatr sənəti məhz yaddaşın saxlanması üçün yaradılıb və bu vəzifənin böyük hissəsi məhz teatra aid edilir.

- **Tamaşanın yeni versiyası birincisindən nə ilə fərqlənir - böyüklüyünə ya iştirakçıların sayına görə?**

- Tamaşanın ilk versiyasında yalnız 7 aktyor iştirak edirdi. Ona bizə elə gəlirdi ki, bu böyük epopeyadır, mahiyyətə hələ beləsi olmayıb. İndi aktyor ansambli 9 nəfərdən ibarətdir. Aktyorlar belə saqaları sevir, ona görə ki, bu onlara konkret zamanda oynamaq, istirahət et-

